

Position paper Palliatief Terminale Zorg (PTZ Thuis)

De laatste levensfase verdient de beste zorg, dichtbij huis

Goed sterven is, hoe paradoxaal het ook klinkt, een essentieel onderdeel van kwaliteit van leven. De laatste levensfase vraagt om zorg die niet alleen medisch verantwoord is, maar ook aansluit bij de wensen, waarden en behoeften van cliënten en hun naasten. Voor mensen die thuis willen sterven is palliatief terminale zorg thuis enorm belangrijk. Als VGZ zien wij dit niet als een aparte niche, maar als een integraal onderdeel van goede wijkverpleging.

Onze ambitie is een wijkverpleging die toegankelijk, betaalbaar en kwalitatief hoogwaardig blijft, ook in een tijd van toenemende vergrijzing, arbeidsmarktkrapte en groeiende zorgvraag. Dat vraagt expliciete sturing en duidelijke keuzes.

PTZ als integraal onderdeel van generalistische wijkverpleging

VGZ ziet wijkverpleging als een cruciale schakel in de eerstelijnszorg en als verbindende factor tussen cliënt, naasten, huisarts, sociaal domein en andere zorgverleners. De wijkverpleegkundige heeft daarbij een sleutelrol in het integraal beoordelen van zorgvragen, het meedenken met mantelzorgers en het organiseren van passende zorg rondom de cliënt. Vanuit die gedachte kiezen wij als VGZ bewust voor een generalistische benadering van PTZ. De laatste levensfase vraagt immers niet alleen specialistische kennis, maar vooral om continuïteit, coördinatie en een vertrouwensrelatie tussen cliënt en zorgverlener. In onze visie blijft wijkverpleging daarom nadrukkelijk generalistisch georganiseerd, waarbij expertise beschikbaar is binnen en tussen organisaties.

Dat betekent dat palliatieve expertise essentieel is, maar ingebed moet zijn binnen reguliere gecontracteerde wijkverplegingsorganisaties en niet in een afzonderlijk landschap van gespecialiseerde aanbieders.

Tegengaan van versnippering

Een van de grootste uitdagingen binnen de wijkverpleging is de toenemende versnippering van het aanbod, met name in stedelijke gebieden. In de visie van VGZ is een overzichtelijk speelveld een belangrijke randvoorwaarde voor toekomstbestendige zorg. Het toekomstbeeld van VGZ gaat uit van minder versnippering, regionale samenwerking en een passend aantal aanbieders per regio.

Voor PTZ is dit extra relevant. Een versnipperd aanbod leidt tot:

- onduidelijkheid voor cliënten en verwijzers;
- hogere administratieve lasten;
- concurrentie om schaarse professionals;
- risico's voor continuïteit en kwaliteit van zorg.

Daarom stimuleert VGZ regionale samenwerking en sterke wijknetwerken waarin zorgaanbieders gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor de beschikbaarheid van PTZ. De wijkverpleging moet onderdeel zijn van een verbonden en lerend regionaal netwerk en sterke ketens vormen met huisartsen, ziekenhuizen, hospices en het sociaal domein.

Advance Care Planning als onderdeel van kwaliteit

Goede PTZ begint niet in de laatste dagen van het leven, maar veel eerder. Daarom ziet VGZ proactieve zorgplanning, ook Advance Care Planning (ACP) genoemd, als een belangrijk onderdeel van professioneel verpleegkundig handelen, in gezamenlijkheid met de huisarts. Het gesprek over wensen, doelen en voorkeuren in de laatste levensfase hoort thuis in de reguliere wijkverpleging en/of in de huisartsenpraktijk. Daarbij is PTZ nadrukkelijk teamwork: naast de wijkverpleegkundige hebben verzorgenden een belangrijke rol in de dagelijkse zorg, het signaleren van veranderingen en het ondersteunen van cliënten en naasten. Waar passend kan

ook samenwerking met vrijwilligers in de palliatieve terminale zorg bijdragen aan nabijheid, rust en ondersteuning.

De wijkverpleegkundige heeft hierin een belangrijke signalerende, ondersteunende en verbindende rol richting cliënt, naasten en hoofdbehandelaar. Naasten zijn niet vanzelfsprekend mantelzorger. Als zij mantelzorg verlenen, kan de wijkverpleegkundige de draagkracht en ondersteuningsbehoefte signaleren, hen informeren en instrueren, en zo nodig afstemmen met de huisarts of het sociaal domein. Hiermee dragen we bij aan passende zorg, minder crisisopnames en zorg die beter aansluit bij wat voor cliënten werkelijk belangrijk is.

Ongecontracteerde wijkverpleging: een risico voor toegankelijkheid en samenhang

VGZ ziet een duidelijke relatie tussen versnippering, specialistische nichevorming en de groei van ongecontracteerde wijkverpleging. Als zorgverzekeraar willen wij graag dat de wijkverpleegkundige doet wat nodig is. Niet meer en zeker ook niet minder. Binnen een contractuele relatie kun je hier gesprek over voeren en afspraken over maken. Goede zorg is niet “u vraagt en wij leveren”, maar een samenspel tussen de zorgvrager en de zorgverlener. Wij zien in onze data dat een significant deel van de ongecontracteerde aanbieders zeer volumegegreven werkt, wat wil zeggen dat zij zoveel mogelijk uren zorg wegzetten. Ongecontracteerde zorg moet daarom tot een minimum beperkt worden, waarbij specialistische doelgroepen, waaronder PTZ, binnen het gecontracteerde aanbod moeten kunnen worden geholpen. Om gecontracteerde aanbieders flexibiliteit te bieden, maken wij het mogelijk om met onderaannemers te werken. Aannee is dat de hoofdaannemer daarbij ook sturing geeft op de beweging richting meer passende zorg. Daarnaast gaat VGZ het gesprek aan op het moment dat er maatwerk noodzakelijk is.

Uit onze analyses blijkt dat ongecontracteerde zorg een toenemend aandeel inneemt in delen van de wijkverpleging en daarmee druk zet op:

- transparantie;
- sturing op passende zorg;
- betaalbaarheid;
- toegankelijkheid

Juist voor kwetsbare doelgroepen, zoals cliënten in de laatste levensfase vinden wij het belangrijk dat de zorg onderdeel blijft van het gecontracteerde zorglandschap, zodat deze ingebed blijft in regionale afspraken, kwaliteitskaders en ketensamenwerking. Hospice zorg, waaronder de Bijna Thuis Huizen, High Care Hospicezorg en Palliatieve Units vormen onderdeel van dit bredere regionale landschap.

Samen met zorgaanbieders is VGZ continu op zoek naar vernieuwingen in de zorg. Good Practices zijn bewezen en succesvolle initiatieven die leiden tot kwalitatief goede, betaalbare en toekomstbestendige zorg. In het kader van PTZ lichten we graag onderstaande zorgvernieuwingen uit:

- [Bundeling kennis voor het borgen van proactieve zorgplanning](#)
- [Vrijwilliger 's nachts bij palliatieve terminale zorg](#)
- [Palliatieve kit](#)